

## TÉZISEK

Jóllehet, evidenciának számít, hogy a számítógép jelentős hatással van a tervezésre, szokatlan az állítás, hogy minden korszakban létezett egy eszköz, amely befolyásolta a tervezést. Bár számos eszköz történetét vizsgáló tanulmány áll rendelkezésre, kevés példát találunk olyan elemzésre, amely egy eszköz adott művészettörténeti korszakra vagy alkotóra gyakorolt hatását vizsgálja. Dolgozatom célja bemutatni, hogyan befolyásolták a rajzeszközök korszakonként és alkotónként a terveket és az elkészült tárgyakat, épületeket.

Bár az eszközök és módszerek első pillantásra különböző fogalmaknak tűnnek, mindkettő egyaránt hatással van a tervezési folyamatban alkalmazott rajzra és a megvalósított objektumra. Az eszközt és a módszert együttesen vitatom, mivel felváltva vagy egymást kiegészítve működnek. Egyetértek Mario Carpo-val abban, hogy a "módszer" jelentése lényegében azonos eredetű a "rövidebb út" jelentésével. Vagyis mind az eszköz, mind a módszer a tervezési folyamat egyszerűsítését, egyfajta szabványosítását célozza.<sup>5</sup>

Ugyan Mezopotámiából csak néhány építészeti emlék maradt fenn, de némely megoldások ismétlődő jellegéből egy bizonyos karakterre mégis következtethetünk. Ezen rejtélyes részletekre fogok újszerű magyarázatot nyújtani, a stylus agyagtáblán hagyott lenyomatának jellegzetességei alapján.

---

<sup>5</sup> Carpo, Mario. 2017. ARCHITECTURE in the AGE of PRINTING : Orality, Writing, Typography, and Printed Images in The... History of Architectural Theory. S.L.: MIT Press. 51.

Bár körző már az ókorban is létezett, annak az építészetre gyakorolt, látványos hatása csak a gótikában mutatkozott meg. Dolgozatomban több példán keresztül mutatom be a körző alkalmazásának a gótikus építészetre gyakorolt hatását. A reneszánszban az építészetet főként a másolás metódusa befolyásolta. A könyvnyomtatás megjelenésével a mintakönyvek előállítása és terjesztése széles körben vált lehetővé. Ebben az esetben közvetve a könyvnyomtatás volt az az eszköz, amely a másolás metódusát megkönnyítette, és amely ezáltal évszázadokon keresztül volt uralkodó.

Még a modernitásban is, ahol egyéni stílusokról is beszélünk, azonosítani lehet olyan eszközöket és módszereket, amelyek különböző módon befolyásolják az alkotókat. Ilyen eszköz például a párhuzamos vonalzó. Bár valószínűleg sok építész használta ezt az eszközt, nem minden építész munkájában érhetők tetten ennek nyomai. Bemutatom a párhuzamos vonalzó hatását Frank Lloyd Wright munkáiban, a négyzethálós papír használatának jeleit Josef Hoffmann munkáiban, vagy a falnézeteken alapuló tervezési módszer hatását Charles Rennie Mackintosh munkáiban.

Míg az axonometria eredete Filippo Brunelleschihez nyúlik vissza, igazán a 20. századi építészetben és designban játszott meghatározó szerepet. Esszémben bemutatom, hogy ez a szerkesztési eljárás hogyan befolyásolta a De Stijl és a Bauhaus tervezőit. A posztmodern korszakból James Stirling és a New York Five munkáin keresztül mutatom be az axonometrikus ábrázolás visszatérését, és annak munkákban is megnyilvánuló jellegzetességeit.

A példák során keresztül bemutatom, hogy ugyanaz az eszköz akár különböző módon inspirálhatja és befolyásolhatja a tervezést. Az eszköz vagy módszer

használata ugyanakkor önmagában nem tesz senkit zseniális alkotóvá. A valódi nagyság magas szintű érzékenységgel és az ihletre való fogékonysággal jellemezhető. Az érzékenység hiányában ezek a tényezők nem jelentenek ihlető forrást, vagy nem garantálnak korszakalkotó teljesítményt. Ahogyan Hockney vagy Lucas<sup>6</sup> állítja, az eszköz használata nem von le a mesterek nagyságából. Egy zseni számtalan hatásból inspirálódik, a nagy művek ezekből az inspirációkból épülnek fel. Az ihletet jelentő hatások között a rajzeszköz csak egy fontos tényező a sok közül.<sup>7</sup>

Az egyes módszerek vagy eszközök alkalmazása általában rutinná válik. A rutin olyan módszerek és technikák összessége, amelyeket egy adott tervező használ különböző feladatok megoldására. Később ez a rutin válik a tervező stílusává. Értelmezésemben a stílus magában foglalja a megoldások gyűjteményét, jellemző mind a történeti korszakokra, mind a tervezőre, de mégis leválasztható a konkrét tervezési feladatokról. Állítom, hogy a stílust lényegében a rutin megnyilvánulásaként lehet szemlélni.

---

<sup>6</sup> Lásd mag: Hockney, David. 2006. Secret Knowledge : Rediscovering the Lost Techniques of the Old Masters. London: Thames & Hudson. Lucas, Ray. 2019. Drawing Parallels. Knowledge Production in Axonometric, Isometric and Oblique Drawings London and New York: Routledge.

<sup>7</sup> Hockney, David. 2006.131.